

Lubelski sposób na odpady

Lublin jako jedno z pierwszych miast przystąpił do tworzenia nowoczesnego systemu zarządzania gospodarką odpadami, który wykorzystuje zarówno innowacyjne, jak i sprawdzone rozwiązania organizacyjne, a wsparty systematyczną edukacją osiąga wysoką wydajność. Jego podstawą jest ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, wydzielenie z odpadów komunalnych odpadów niebezpiecznych oraz osiąganie wysokich poziomów odzysku i recyklingu odpadów. W 2009 roku został nagrodzony przez ministra środowiska prestiżowym tytułem „Lidera Polskiej Ekologii”.

Zasady systemu

Na podstawie uchwalonego przez Radę Miasta Lublin w 2004 roku „Planu Gospodarki Odpadami dla miasta Lublina” oraz w 2006 roku „Regulaminu utrzymania czystości i porządku”, wprowadzono program selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła. Jego zasady działania obowiązują wszystkich właścicieli nieruchomości, gminę oraz przedsiębiorców odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Dzięki ścisłej współpracy tych podmiotów stworzono efektywny, elastyczny i skuteczny system gospodarki odpadami.

Selektywna zbiórka odpadów prowadzona jest z podziałem na frakcję suchą i mokrą, odpady niebezpieczne, wielkogabarytowe, odpady z remontów, zużyty sprzęt oraz – od marca do końca września – odpady zielone. Przyjęty system uwzględnienia zasadę minimalizacji obciążania mieszkańców obowiązkami związanymi z segregacją odpadów oraz stosuje najprostszą metodę pozyskiwania surowców wtórnych.

Gdzie i do czego zbiera się typowe odpady?

Podstawą powodzenia selektywnej zbiórki odpadów w Lublinie jest odpowiednia ilość i właściwa lokalizacja pojemników na odpady, zwłaszcza na frakcję suchą. Ich zakup – ponad 1200 sztuk, sfinansowano ze środków budżetu miasta oraz firm odbierających odpady. Na osiedlach o średniej i wysokiej intensywności zabudowy na 300 mieszkańców przypada jeden pojemnik, a droga do niego nie przekracza 100 metrów. Mieszkańcy

domów jednorodzinnych odpady frakcji suchej zbierają do worków z tworzywa sztucznego, które wraz z pojemnikami do frakcji mokrej oraz do zbierania odpadów zielonych i odpadów z remontów zakupiły jednostki wywozowe odbierające odpady komunalne.

W systemie selektywnej zbiórki odpadów funkcjonują również pojemniki na szkło białe i kolorowe typu „igloo” i typu

Pojemnik na frakcję suchą.

„słup ogłoszeniowy”, których w Lublinie rozstawiono około 150 sztuk. Odbiór i wywóz odpadów, w tym zielonych i wielkogabarytowych odpadów komunalnych, a także zużytego sprzętu odbywa się na podstawie zawartych umów oraz indywidualnych uzgodnień z właścicielem nieruchomości i jednostką wywozową. Systemem selektywnej zbiórki odpadów objęci są prawie wszyscy mieszkańcy gminy.

Co dalej z odpadami?

Zagospodarowanie odpadów uzyskanych z selektywnej zbiórki polega w pierwszej kolejności na ich odzysku, a w dalszej na unieszkodliwieniu. Zgodnie z założeniami ustawy o odpadach (Dz.U. z 2005 r., nr 175, poz. 1458 ze zm.), jednostki wywozowe selektywnie odbierające odpady w systemie lubelskim zobowiązane są do stałego ograniczania ilości odpadów kierowanych do składowania na składowisko odpadów w Rokitnie tak, aby do 2020 roku stanowiły one nie więcej niż 35% masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

Odpady frakcji suchej kierowane są do sortowni, w której następuje ich odzysk w postaci surowców wtórnych. Podobnie dzieje się z odpadami wielkogabarytowymi, które – po rozbiórce na części – przekazuje się do odzysku materiałowego. W 2009 r. na terenie miasta zebrano ponad 4000 Mg surowców wtórnych i odpadów wielkogabarytowych.

Odpady mokre kierowane są na składowisko w Rokitnie, poddaje się je recyklingowi organicznemu lub wykorzystuje do produkcji paliwa formowanego. Odpady

zielone trafiają do Kompostowni Odpadów Organicznych, służą do produkcji kompostu wykorzystywanego jako nawóz lub do rekultywacji terenów zdegradowanych.

Odpady z remontów kierowane są do zakładów recyklingu gruzu, które prowadzą działalność w zakresie odzysku tego rodzaju odpadów lub wykorzystane zostają jako materiał eksploatacyjny na składowisku w Rokitnie. Nienadające się do ponownego wykorzystania odpady frakcji suchej, odpady wielkogabarytowe lub zielone przeznaczają się do produkcji paliwa alternatywnego. Paliwo to zagospodarowane jest przez współspalanie w

lubelskich zakładach m.in. w Cementowni „Chelm”.

Recykling przestrzeni

Na lokalizację obiektów infrastruktury lubelskiej gospodarki odpadami wykorzystano tereny poprzemysłowe po dawnej odlewni „Ursus”, które dla prawidłowego funkcjonowania wymagały podjęcia szeregu nowoczesnych, innowacyjnych działań środowiskowych, przestrzennych,

inwestycyjno-budowlanych i społeczno-gospodarczych. Oczyszczono grunty, usunięto zniszczone elementy konstrukcyjne i urządzenia, przebudowano infrastrukturę techniczną oraz sieć dróg.

Część budynków odlewni poddano modernizacji, przystosowując je do nowych funkcji, wybudowano także nowe obiekty uzupełniając braki w zabudowie i potrzebach technologicznych. Rewitalizacja zdegradowanego terenu stworzyła możliwości ponownego wykorzystania przestrzeni, zasobu środowiskowego, ograniczonego i niezwykle cennego. Powstało miejsce dobre do prowadzenia biznesu i tworzenia nowych miejsc pracy, gdzie swoją działalność rozpoczęły m.in. firmy i zakłady związane z obsługą lubelskiej gospodarki odpadami.

Wśród nich znajdują się: Zakład Odzysku Surowców Wtórnych i Materiałów Opakowaniowych firmy PW KOM-EKO Sp. z o.o. oraz Zakład Odzysku Surowców Wtórnych zarządzany przez MPO SITA Lublin SA, wyposażone w instalacje przystosowane do segregacji odpadów komunalnych zmieszanych oraz do doczyszczania odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki. Zakład firmy KOM-EKO Sp. z o.o. wyposażony jest w linię sortowniczą odpadów suchych i paliwa formowanego, linię do przygotowania odpadów organicznych, linię sortowniczą odpadów z nekropolii, linię do rozdrabniania szkła, stację przeładunkową odpadów oraz linię do przygotowania odpadów energetycznych. Instalacja linii sortowniczej eksploatowanej przez MPO Sita Lublin SA, wyposażona w system przenośników poziomych i wznoszących, sito wibracyjne z podbudową oraz linię segregacji ręcznej, osiąga wysoką moc przerobową - 12.300 Mg/rok.

Zarządzana przez f-mę KOM-EKO Sp. z o.o. Kompostownia Odpadów Organicznych Typu Pryzmatowego, o wydajności 9,5 Mg/dobę, wyposażona jest w instalację

elektrośmieci Organizacji Odzysku Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego ELEKTROEKO SA. Firma organizuje sprawny i efektywny ekonomicznie system zbierania zużytego sprzętu, odbiera go z punktu zbierania i poddaje procesom przetwarzania, odzysku, recyklingu i unieszkodliwiania. Prowadzony jest tu demontaż urządzeń AGD i RTV oraz sprzętu elektronicznego wraz z rozbiórką kineskopów, monitorów, obudów i odzyskiem miedzi z okablowania.

W pobliżu wymienionych zakładów działalność prowadzą również: firma „Eko-Prim” (prowadząca skup olejów przepracowanych, filtrów i paliw odpadowych), Organizacja Odzysku SA – Centrum Utylizacji Opon i Zakład Przeróbki Gruz. Znajduje się tu również stacja przeładunkowa odpadów oraz duży plac rozbiórkowy odpadów wielkogabarytowych.

Skuteczne unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych

Na komunalne odpady niebezpieczne pochodzące z gospodarstw domowych, Urząd Miasta zakupił przedmiotowe specjalistyczne pojemniki typu kontener, przystosowanych do ich zbiórki. Pojemniki posiadają elementy zabezpieczające przed wydostaniem się odpadów niebezpiecznych na zewnątrz, tzn. odpowiednio przystosowane klapy otworów wrzutowych i specjalne zamknięcia oraz wnętrza podzielone na osiem komór wykonanych z materiałów odpornych na szkodliwe działanie odpadów. W pojemnikach tych można selektywnie umieszczać opakowania po

olejach przepracowanych, rozpuszczalnikach, farbach olejnych, farbach wodnych, środkach ochrony roślin, przeterminowane leki, zużyte baterie i świetłówki.

Pojemniki oznakowano w ukośne, białoczerwone pasy, a ich lokalizacja nie jest stała, lecz rotacyjna. Na terenie miasta przewidziano 28 takich lokalizacji – tak, aby mieszkańcy trzy razy do roku mieli możliwość pozbycia się odpadów niebezpiecznych. Pojemniki opróżniają dwie

Pojemnik na szkło.

jednostki wywozowe - KOM-EKO Sp. z o.o. oraz MPO Sita Lublin SA, które posiadają stosowne zezwolenia na prowadzenie działalności z zakresu gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

W połowie 2007 r., w porozumieniu z Lubelską Okręgową Izbą Aptekarską, miasto zakupiło także 77 pojemników przeznaczonych do selektywnej zbiórki przeterminowanych leków. Pojemniki rozstawiono w lubelskich aptekach, gdzie można przekazywać każdą ilość przeterminowanych leków. Pojemniki są opróżniane raz w miesiącu, a przeterminowane leki unieszkodliwiane termicznie. Do tych pojemników mieszkańcy Lublina wrzucają rocznie ponad 2000 kg przeterminowanych leków.

W 2009 r. zorganizowano zbiórkę przeterminowanych odczynników chemicznych z 22 lubelskich szkół. Zebrano ich ponad 2200 kg i przekazano do unieszkodliwienia.

Pojemnik na odpady niebezpieczne.

antyodorową i ekologiczną instalację do odstraszenia ptaków. Przywozi się tu odpady organiczne z pielęgnacji terenów zielonych, cmentarzy, rozdrobnione gałęzie, liście, odpady z targowisk i zakładów przetwórstwa owoców i warzyw, a także zabrudzoną makulaturę i papier.

Na rewitalizowanych terenach przemysłowych swoją siedzibę ma także Polska Korporacja Recyklingu Sp. z o.o., prowadząca autoryzowany punkt zbie-

Punkt zbiórki elektrośmieci.

Elektrośmieci, opony i choinki

W 2008 roku gmina Lublin oraz Elektro-Eko – Organizacja Odzysku Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego rozpoczęły cykliczną zbiórkę „elektrośmieci”, uruchamiając przy największych marketach w mieście 5 punktów odbioru zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, czynnych w każdą ostatnią sobotę miesiąca. Zgodnie z ustawą o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym odpady takie jak: artykuły gospodarstwa domowego, sprzęt audio-wizualny, komputerowy i oświetleniowy przyjmowane są bezpłatnie. W 2008 r. zebrano od mieszkańców Lublina ponad 500 Mg zużytego sprzętu.

Na podobnych zasadach od 2007 r. Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Lublin wspólnie z Organizacją Odzysku SA – Centrum Utylizacji OPON corocznie organizuje zbiórkę zużytych opon. Zachętą do oddania starych opon jest otrzymanie kuponu na sadzonkę krzewu ozdobnego do zrealizowania w wyznaczonym sklepie ogrodniczym. W latach 2007 – 2008 zebrano łącznie 5250 szt. zużytych opon, które zostały przekazane do odzysku surowca.

Na przełomie 2008 i 2009 roku Urząd Miasta Lublin zorganizował także akcję zbiórki starych choinek, które wywiezione przez firmy odbierające odpady komunalne zostały wykorzystane do wytworzenia paliwa alternatywnego lub kompostu.

Patrole ekologiczne

W celu zminimalizowania ilości „dzikich wysypisk”, a także zapobiegania zanieczyszczeniu niezagospodarowanych posesji i poprawy wyglądu estetycznego miasta Wydział Ochrony Środowiska wraz z komendą Straży Miejskiej utworzył patrole ekologiczne, sprawdzające czy właściciele kontrolowanych nieruchomości posiadają aktualne umowy oraz rachunki na odbiór odpadów komunalnych. Szczególną uwagę zwraca się także na przestrzeganie zakazu spalania odpadów na posesjach indywidualnych. Wyjątek stanowią odpady zielone zarażone chorobami i szkodnikami oraz odpady drewna niezawierające substancji niebezpiecznych typu farby, lakiery, impregnaty, które mogą być wykorzystywane do spalania w instalacjach grzewczych budynków. W Lublinie popularne stało się hasło jednej z ekologicznych akcji Fundacji ARKA - „Kochasz dzieci – nie pal śmieci”.

Kolejne wyzwania – azbest i wraki samochodów

Miasto Lublin systematycznie i skutecznie realizuje „Program usuwania azbestu” i w ramach pomocy mieszkańcom w usunięciu tego niebezpiecznego odpadu finansuje

załadunek, transport oraz unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, pochodzących z pokryć dachowych i ścian budynków. Mogą z niej skorzystać osoby fizyczne będące właścicielami lub współwłaścicielami niskich budynków zabudowy jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej znajdującej się na terenie miasta Lublin.

Od połowy 2009 roku na terenie miasta obowiązuje procedura usuwania wraków pojazdów samochodowych, które znajdują się na drogach gminnych i drogach położonych w strefie zamieszkania, także tych, które nie są drogami publicznymi, ale oznaczone zostały odpowiednimi znakami drogowymi i obowiązują na nich szczególne zasady ruchu drogowego. Usunięty pojazd umieszcza się na parkingu strzeżonym, a jego właściciel otrzymuje informacje o

Instalacja do produkcji paliwa formowanego.

możliwości odzyskania samochodu. W przypadku jego nieodebrania w ciągu 6 miesięcy, pojazd przejmuje na własność gmina, kierując go do stacji demontażu pojazdów. Do maja 2010 gmina Lublin przejęła i zdemontowała 7 wraków pojazdów samochodowych.

Informowanie i edukacja

U podstaw sprawnie działającego lubelskiego systemu gospodarki odpadami leży systematyczna edukacja i dobry kontakt ze społeczeństwem gminy. W Lublinie samorządowcy słuchają uważnie mieszkańców i uwzględniają w swoich działaniach wyniki konsultacji społecznych. Duże znaczenie ma także współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz bezpośredni kontakt z radami dzielnic miasta, co pozwala na uzyskanie aktualnej informacji na temat skuteczności prowadzonych działań i propozycji podej-

padów. Co roku organizowana jest akcja „Posprzątajmy Lublin na wiosnę”, w której biorą udział uczniowie lubelskich szkół, ośrodków opiekuńczo-wychowawczych i przedszkoli, użytkownicy ogródków działkowych, członkowie rad dzielnic oraz Roztoczańska Konna Straż Ochrony Przyrody. Sprzątane są tereny wokół szkół, ogródków działkowych, Zalewu Zemborzyckiego oraz las Dąbrowa. Aktualnie trwa konkurs na opracowanie ulotki promującej akcję „Posprzątaj po swoim psie”. Nagrodzona praca zostanie rozpowszechniona w lubelskich spółdzielniach mieszkaniowych, placówkach oświatowych, służby zdrowia oraz innych instytucjach.

W lubelskich szkołach od ponad dziesięciu lat realizowany jest program zajęć pozalekcyjnych z zakresu edukacji ekologicznej, w czasie których przedstawiane są także informacje z Urzędu Miasta dotyczące m.in. programów gospodarki odpadami. Gmina wspiera opracowanie i wydanie publikacji edukacyjnych w postaci poradników metodycznych dla nauczycieli, zawierających scenariusze zajęć wraz z kartami pracy dla ucznia, tablicami poglądowymi oraz opisem gier i zabaw aktywizujących związanych z ochroną środowiska.

mgr Inż. DANUTA WIERUSZEWSKA
Instytut Ekologii Teren. Uprzem. w Katowicach
Zdj.: DANUTA WIERUSZEWSKA
oraz archiwum Wydz. Ochr. Środ. UM Lublin

Rozwiązania godne polecenia

- Selektywna zbiórka odpadów prowadzona z podziałem na frakcję suchą i mokrą.
- Minimalizacja obciążania mieszkańców obowiązkami związanymi z segregacją odpadów oraz zastosowanie najprostszej metody pozyskiwania surowców wtórnych.
- Krzewy za opony, zbiórka starych choinek, patrol ekologiczny.